

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

Online en blended onderwijs aan de UvA: ervaringen en didactische strategieën van docenten (Samenvatting)

Onderzoeksteam 'Online education during COVID-19'

Pareja Roblin, N.; Van Dorresteijn, C.; Meij, M.; Cornelissen, F.; Voogt, J.; Volman, M.

Citation for published version (APA):

Pareja Roblin, N.; Van Dorresteijn, C.; Meij, M.; Cornelissen, F.; Voogt, J.; Volman, M. (2021). Online en blended onderwijs aan de UvA: ervaringen en didactische strategieën van docenten. Onderzoeksteam 'Online education during COVID-19'. Universiteit van Amsterdam.

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

Online en blended onderwijs aan de UvA: ervaringen en didactische strategieën van docenten (Samenvatting)

Onderzoeksteam 'Online education during COVID-19'

Natalie Pareja Roblin

Chevy van Dorresteijn

Monique Meij

Frank Cornelissen

Joke Voogt

Monique Volman

Datum

18 mei 2021

— Samenvatting

Doel en achtergrond van het onderzoek

Vanwege de COVID-19 pandemie moesten universiteiten wereldwijd abrupt omschakelen naar online onderwijs. Hoewel dit gepaard ging met een aantal hindernissen, bracht het tegelijkertijd ook mogelijkheden mee om beter inzicht te krijgen in het potentieel van nieuwe (online) onderwijsvormen.

De huidige studie werd gefinancierd door het College van Bestuur en was erop gericht om te leren van de online en blended onderwijspraktijken die tussen maart en december 2020 aan de UvA ontwikkeld zijn. Specifiek was het doel om inzicht te krijgen in hoe UvA-docenten uit verschillende vakgebieden: 1) het online lesgeven en de institutionele steun hebben ervaren; 2) hun lessen hebben (her)ontworpen om ze geschikt te maken voor online onderwijs; 3) sociale en cognitieve aspecten van leren gefaciliteerd hebben in online cursussen; en 4) denken over de rol van online (aspecten van) onderwijs in de toekomst.

Methode

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van UvA-docenten met online lesgeven tijdens COVID-19 is een vragenlijst ontwikkeld en verspreid onder het wetenschappelijk personeel van de UvA ($N = 4.245$). De vragenlijst bestond uit 45 vragen, verdeeld over zeven secties: 1) achtergrondkenmerken; 2) ervaringen met online onderwijs; 3) cursuskenmerken; 4) online cursusontwerp; 5) online lesstrategieën; 6) institutionele ondersteuning en 7) kijk op de toekomst van online onderwijs. In totaal hebben 1.159 docenten toestemming gegeven voor deelname (27% respons), waarvan 1.044 docenten één of meerdere cursussen hebben gegeven in de periode van maart tot en met december 2020.

Resultaten

Mix van positieve en negatieve ervaringen met online lesgeven

Docenten geven hun ervaring met online lesgeven gemiddeld een 5,7 op een schaal van 1 tot 10. Hun oordelen over het online lesgeven tijdens de pandemie zijn echter behoorlijk uiteenlopend. Sommige docenten zijn zeer positief, met name over de mogelijkheden om te experimenteren met nieuwe didactische strategieën en over de impuls om hun cursus te herontwerpen, terwijl andere docenten sceptisch zijn over de mogelijkheden van online onderwijs en online onderwijs zagen als een ondergeschikte vervanger van fysiek onderwijs. Ook tussen faculteiten zijn grote verschillen zichtbaar, waarbij docenten van sommige faculteiten (bv. Rechten, Geneeskunde en Tandheelkunde) gemiddeld veel positiever zijn dan docenten van andere faculteiten (bv. Amsterdam University College en Economie en Bedrijfskunde).

Docenten missen face-to-face contact met studenten

Docenten gaven aan face-to-face contact met studenten te missen en hun studenten binnen het online onderwijs minder goed te leren kennen dan normaal. Ze ervaren bovendien dat de mate van interactie relatief laag is in online onderwijs en dat het monitoren van de voortgang van studenten moeilijker is dan in face-to-face cursussen.

Diverse online instructie- en toetsingsstrategieën

Naast online hoorcolleges en werkgroepen heeft meer dan de helft van de docenten gebruik gemaakt van online opdrachten (zowel individueel als in een groep) en online vraag- en antwoordsessies (Q&A's). Dit suggereert dat docenten zich niet beperkt hebben tot het online plaatsen van opgenomen hoorcolleges, maar dat zij hebben gezocht naar alternatieven om het cursusdesign en de didactiek af te stemmen op het beoogde leren. Wat betreft online toetsing werden online examens het vaakst gebruikt (bv. meerkeuzetentamens, open-boektentamens en mondelinge examens), gevolgd door rapporten, essays en presentaties. Alternatieve toetsingsvormen, zoals portfolio's, labactiviteiten en becijferde peerfeedback werden zelden gebruikt.

Digitale technologieën voor instructiedoeleinden

Voor verschillende instructiedoeleinden is gebruikt gemaakt van diverse digitale technologieën. Om *interactie met en tussen studenten* te faciliteren hebben de meeste docenten gebruik gemaakt van videoconferenties, e-mail, break-out rooms, aankondigingen en discussiefora. Sommige docenten hebben ook social-mediakanalen gebruikt, zoals WhatsApp en Discord. Om *cursusmateriaal te presenteren* hebben docenten hoofdzakelijk gebruikgemaakt van presentatiesoftware en videoconferenties. Opvallend is dat digitale technologieën die een meer actieve studentenrol zouden kunnen stimuleren (bv. simulaties, games, annotatieprogramma's) minder gebruikt zijn. Als laatste is gevraagd naar de gebruikte technologieën om *het leren van studenten te toetsen*. Docenten gebruikten verscheidene tools, zoals peer-review tools, online quizen, polls en surveillancesoftware bij online tentamens. Opmerkelijk is dat ongeveer een kwart van de docenten geen enkele digitale technologie heeft gebruikt om te toetsen.

Strategieën om de sociale en cognitieve aspecten van online leren te ondersteunen

Om een betekenisvolle online leerervaring mogelijk te maken, moeten docenten zorgvuldig nadenken over het ontwerpen, faciliteren en begeleiden van zowel cognitieve als sociale aspecten van online leren. Het organiseren van deze activiteiten wordt ook wel 'teaching presence' genoemd. Teaching presence behelst expliciet zijn over het cursusontwerp en de leeractiviteiten, het actief ondersteunen van het leerproces en het creëren van mogelijkheden voor sociale interactie. De meerderheid van de docenten liet studenten weten wat de cursusdoelen en de leeractiviteiten in de cursus waren, gaf instructies over de opdrachten en vertelde vooraf hoe studenten contact met hen konden opnemen voor vragen over de cursus. De meeste docenten boden studenten ondersteuning door tijdig feedback te geven en direct te antwoorden op vragen. Opvallend was dat strategieën om sociale interactie te ondersteunen minder frequent gebruikt werden, waarbij er bovendien grote verschillen waren tussen faculteiten. De meerderheid van de docenten bood studenten de gelegenheid om elkaar te leren kennen of organiseerde groepsopdrachten. Docenten vroegen studenten veel minder vaak om zelf online discussies te leiden of feedback te geven op elkaars werk. Weinig docenten vergrootten hun aanwezigheid door korte video's online te plaatsen.

Tevredenheid over de institutionele ondersteuning

Docenten zijn over het algemeen tevreden over de institutionele ondersteuning bij de transitie naar online onderwijs; ze geven deze gemiddeld een 6,7 op een schaal van 1 tot 10. Ongeveer de helft van de docenten heeft meer dan één ondersteuningsbron gebruikt (bv. de "Keep on teaching" pagina's geraadpleegd, expertadvies gevraagd van het Teaching and Learning Centre of een training of workshop gevolgd). Sommige docenten hebben geen gebruik gemaakt van ondersteuning (18%). Docenten gaven

aan vooral geïnteresseerd te zijn in meer kennis over effectieve instructiestrategieën en in toegang tot goede praktijkvoorbeelden van online onderwijs.

Wisselende ideeën over de toekomstige rol van online (vormen van) onderwijs

Een meerderheid van de docenten (60%) is het eens met de stelling dat online onderwijs in de toekomst een goede aanvulling kan zijn op fysiek onderwijs. Ongeveer een vijfde van de docenten is het hiermee oneens. Ondanks het optimisme van veel docenten over de mogelijkheden die online onderwijs kan bieden, zijn er dus ook docenten met serieuze bedenkingen.

Vervolgstappen

Deze studie geeft inzicht in hoe UvA-docenten de omschakeling naar online onderwijs als gevolg van de COVID-19 pandemie hebben ervaren en aangepakt. In een vervolgstap zullen wij, aan de hand van de antwoorden op de open vragen uit de survey, meer systematisch analyseren *wat maakt* dat docenten online onderwijs op een bepaalde manier ervaren hebben en welke aspecten zij het meest (of minst) gewaardeerd hebben. Aanvullende kwantitatieve analyses zullen eveneens uitgevoerd worden om te onderzoeken of het gebruik van bepaalde didactische strategieën en digitale tools samenhangt met specifieke leerdoelen en/of cursuskenmerken (bv. groepsgrootte en discipline). In een vervolgstudie zullen wij met behulp van kwalitatieve methoden onderzoeken hoe docenten in verschillende cursustypen het leren van studenten sociaal en cognitief hebben ondersteund. Dit kan inzicht verschaffen in de ontwerpprincipes die bijdragen aan effectief online en blended onderwijs.